

Posudek rigorózní práce

Jan Kočvar: „*Japonsko na cestě k velmocenskému postavení, 1868-1905*“, Praha 2007, 311 stran.

Oblast Dálného východu a zejména Japonsko se těší velkému zájmu historiků v mnoha zemích světa. Značná pozornost je věnována – mimo jiné – období tzv. restaurace Meidži, kdy „Říše vycházejícího slunce“ prošla zásadním procesem transformace, a změnila se ze zaostalé feudální země v moderní stát, jenž na samém počátku 20. století zaujal přední místo mezi světovými velmocemi. Jan Kočvar si za cíl své rigorózní práce zvolil analýzu vývoje vnitřní a zahraniční politiky Japonska v letech 1868-1905, tj. v období, kdy Japonsko po restauraci Meidži a po vítězných válkách s Čínou a Ruskem začalo hrát důležitou roli mezi velmocemi i v mezinárodních vztazích.

Jan Kočvar rozdělil svou práci do jedenácti chronologicky řazených kapitol, v nichž analyzoval japonskou vnitřní a zahraniční politiku od pádu šógunátu na konci 60. let 19. století do rusko-japonské války, jež proběhla v letech 1904-1905. Po úvodu, v němž zasvěceně rozebral vydané prameny a odbornou literaturu, s nimiž pracoval, následuje první kapitola, která je vcelku logicky věnována úvodnímu shrnutí poznatků a prezentaci autorova názoru na vývoj v Japonsku v období tokugawského šógunátu. Následující kapitoly (druhá, třetí a čtvrtá) jsou věnovány analýze nejdůležitější události japonských novověkých dějin – restauraci Meidži. Jan Kočvar v těchto kapitolách zdařile analyzuje vývoj v Japonsku v prvním období reforem Meidži, což považuji, vzhledem k další struktuře práce, za velmi přínosné.

Vlastní jádro práce tvoří pátá až jedenáctá kapitola. Autor v nich podrobně analyzuje cestu „Říše vycházejícího slunce“ mezi světové velmoci. Pátou kapitolu Kočvar věnoval rekapitulaci průběhu a důsledků čínsko-japonské války, zvláště se zaměřil na zhodnocení tzv. Intervence tří (někdy se také hovoří o tzv. „dálnévýchodním Trojspolku“), kdy Německo, Francie a Rusko připravily Japonsko o část jeho zisků po vyhrané válce s Čínou. V následujících dvou kapitolách se autor pokusil o analýzu událostí let 1895-1899, kdy se Tokio zapojilo do boje o koncese a sféry vlivu v Číně. Osmá kapitola je věnována analýze japonské účasti na potlačení tzv. Boxerského povstání, jež vypuklo na samém sklonku 19. století a které si kladlo za cíl osvobodit Říši středu od zasahování velmocí do vnitropolitického dění v Číně. V deváté kapitole Kočvar velmi dobře analyzuje průběh

jednání, které vedly k podpisu spojenecké smlouvy mezi Japonskem a Velkou Británií 30. ledna 1902. Kočvar v ní správně vychází z premisy, podle níž většina japonských politiků pochopila fakt, že největší překážku v realizaci zájmů jejich země představuje carské Rusko a že jediným nástrojem pro možný příští ozbrojený konflikt je spojenecká smlouva s Londýnem. Poslední dvě kapitoly práce analyzují průběh a důsledky rusko-japonské války z let 1904-1905; nejdůležitějším výsledkem tohoto konfliktu je, podle Kočvara, definitivní a nezpochybnitelný vstup Japonska do koncertu velmocí.

Strukturu předložené rigorózní práce považuji za vyváženou, Kočvar bez jakýchkoli pochyb prokázal nejen velký zájem, ale i výtečnou znalost zkoumané problematiky. Nepodlehli přitom tendenci „zabřednout“ do méně významných jednotlivostí; naopak, dokázal vždy zhodnotit průběh závažných událostí a prezentovat je v širším rámci vývoje mezinárodních vztahů na Dálném východě. Pokud se jedná o prameny a odbornou literaturu, které v práci použil, nemám vůči výběru žádné připomínky. Autor pracoval nejen s klasickými edicemi pramenů (*Morse, H. B., International Relations of the Chinese Empire*), ale využil i nejnovější edice (například dva svazky edice *Japan. A Documentary History*). Rovněž seznam použité odborné literatury budí obdiv. Autor při svém studiu neopomněl jediný relevantní titul, který má význam pro zkoumání tématu, jež si pro svou práci zvolil.

Na závěr lze konstatovat, že Jan Kočvar předložil velice kvalitní rigorózní práci, napsanou navíc kultivovaným jazykem, a proto ji doporučuji k úspěšné obhajobě.

Doc. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Ústav světových dějin FF UK v Praze

